

การวิเคราะห์กระบวนการนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์ และ
เทคโนโลยี ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539)

นางสุรางคณา มัธยานนท์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

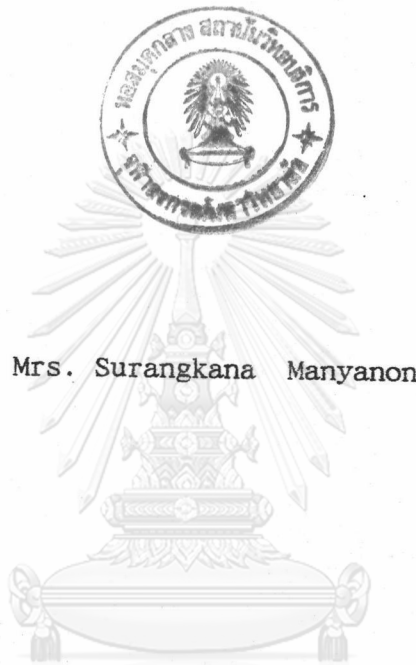
พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-257-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I1665667.2

AN ANALYSIS OF POLICY PROCESS OF THE SECONDARY EDUCATION POLICY
FOR SCIENCE AND TECHNOLOGY PROMOTION IN THE SEVENTH NATIONAL
EDUCATION DEVELOPMENT PLAN (B.E. 2535-2539)

Mrs. Surangkana Manyanon

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-257-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์กระบวนการนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริม
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7
(พ.ศ. 2535-2539)

โดย นางสาวศุรางคนา มัธยมานนท์

ภาควิชา บริหารการศึกษา

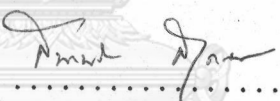
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ, ดร.สุวัฒน์ เงินเจ้า

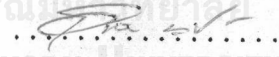

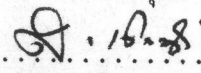
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุณวุฒิปดศ.

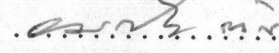

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสูวรรณ)

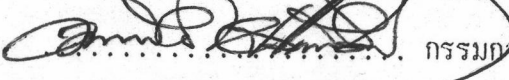
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.สุวัฒน์ เงินเจ้า)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อมรทัย ตันติมงคล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีกาหลินธุ์)

สุรางคณา มัญยานนท์ : การวิเคราะห์กระบวนการนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) (AN ANALYSIS OF POLICY PROCESS OF THE SECONDARY EDUCATION POLICY FOR SCIENCE AND TECHNOLOGY PROMOTION IN THE SEVENTH NATIONAL EDUCATION DEVELOPMENT PLAN (B.E.2535-2539) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อุทัย บุญประเสริฐ, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ดร.สุวัฒน์ เงินฉ่ำ, 221 หน้า. ISBN 974-632-257-5

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการนโยบายการมัธยมศึกษา เพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 โดยเฉพาะด้านการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ ผลการวิจัยปรากฏว่ามีความสัมพันธ์และความสอดคล้องกันของนโยบายดังกล่าวทั้งในระดับชาติ ระดับกระทรวง และระดับกรม

ในด้านการกำหนดนโยบายนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีบทบาทสำคัญในเรื่อง (1) การระบุปัญหา (2) การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร (3) การเสนอทางเลือก และ (4) การจัดร่างนโยบาย (5) การประกาศใช้เป็นนโยบายเป็นอำนาจโดยตรงของคณะรัฐมนตรี

ส่วนในด้านการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น กรมสามัญศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญคือ (1) การแปลงนโยบายเป็นแผนงานและโครงการชัดเจนทุกหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (2) ทรัพยากรสำหรับสนับสนุนนโยบายได้มาจากเงินงบประมาณ เงินบำรุงการศึกษาและเงินบริจาค (3) มีการจัดองค์การ มีการจัดตั้งองค์การพิเศษและสายการปฏิบัติงานชัดเจน และ (4) มีการจัดโปรแกรมสำหรับการปฏิบัติและดำเนินการในรูปคำสั่งการปฏิบัติงานปฏิทินประจำปี และแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2537.....

ลายมือชื่อนิสิต ศิริเวตนา วัชรพาหุ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม จ.ก.ช.

C 342794 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD: POLICY PROCESS ON THE SECONDARY EDUCATION/THE SEVENTH NATIONAL EDUCATION DEVELOPMENT PLAN

SURANGKANA MANYANON: AN ANALYSIS OF POLICY PROCESS OF THE SECONDARY EDUCATION POLICY FOR SCIENCE AND TECHNOLOGY PROMOTION IN THE SEVENTH NATIONAL EDUCATION DEVELOPMENT PLAN (B.E.2535-2539). THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF. UTHAI BOONPRASERT, Ph.D., THESIS CO-ADVISOR : SUWAT NGERNCHAM, Ed.D. 221 pp. ISBN 974-632-257-5

The purpose of this study is the analysis of policy process of Secondary Education Policy for Science and Technology Promotion in the Seventh National Education Development Plan. The analysis has its focuses on policy formulation process and its process of implementation.

It was founded that relevancy exists at all agency levels : National, Ministry and Department level. Agencies which played major roles in policy formulation were The National Education Council (NEC) and the Cabinet. NEC took essential part in 1) Problem specification 2) The collection of data and information for the development of the policy 3) generated policy alternative and 4) making policy formulation, while 5) policy adoption was made by the Cabinet.

For policy implementation, there are 1) Modification of the policy to be plan and project clearly for all units which perform that policy implementation, 2) Financial resources for policy support obtain from budget, school fee and donation, 3) There are organization, special organization establishment and direct performance lines establishment, 4) There are performing program arrangements and operations depend on the academic year performance instruction and yearly performing plans for related units.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาควิชา..... บริหารการศึกษา.....

สาขาวิชา..... บริหารการศึกษา.....

ปีการศึกษา..... 2537.....

ลายมือชื่อผู้ผลิต..... สุรเวงดา นิ่มเอี่ยม.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... จ. น. ช.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สามารถสำเร็จได้ด้วยความเมตตาจากรองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ และ ดร.สุวัฒน์ เงินฉ่ำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้ช่วยให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเสียสละ

ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ภัสสรศิริ และ ดร.สิริพร บุญญานันต์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนข้อคิดเห็นต่างๆ ทั้งในด้านเนื้อหา และการสัมภาษณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.सनานจิตร สุคนทรทรัพย์ และรองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ ที่กรุณาช่วยแนะนำ เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ดียิ่งขึ้น

ขอขอบความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แต่ท่านที่กรุณาให้ข้อมูลทั้งในด้านเอกสาร และการให้สัมภาษณ์ ซึ่งมีคุณค่าเปรียบประมาณมิได้ และท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในงานต่างๆ ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์จงคุ้มครองให้ชีวิตของท่านมีแต่ความสุข ความเจริญตลอดไป

ขอกราบระลึกถึงพระคุณในความรัก และความห่วงใยของบิดา มารดา และทุกคนที่รักยิ่งในครอบครัว

สุรางคณา มัธยานนท์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ข้อคำถามนำสำหรับการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	5
กรอบของแนวความคิดในการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	9
ประโยชน์ของการวิจัย.....	10
การรายงานผลการวิจัย.....	10
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
นโยบายและนโยบายสาธารณะ.....	12
การวิเคราะห์นโยบาย.....	17
กระบวนการนโยบาย.....	40
การกำหนดนโยบาย.....	45
แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและกระบวนการจัดทำ	
แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ.....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
	การนำนโยบายไปปฏิบัติ..... 62
	นโยบายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี..... 79
	สรุปแนวความคิดในการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการ นโยบายนการมัธยมศึกษาด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในแผนพัฒนาการศึกษา แห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)..... 83
3.	วิธีดำเนินการวิจัย..... 86
	แหล่งข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล..... 88
	การสร้างเครื่องมือในการวิจัย..... 94
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 102
	สรุปผลการวิจัย..... 103
4.	ผลการวิเคราะห์..... 104
	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของนโยบาย ในระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม..... 104
	ผลการวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบาย..... 124
	ผลการวิเคราะห์กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ..... 152
5.	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ..... 182
	ความสัมพันธ์ของนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม..... 182
	กระบวนการกำหนดนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษา เพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี..... 183
	กระบวนการนำนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษา เพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปปฏิบัติ..... 185

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การอภิปรายผล.....	186
ข้อเสนอแนะสำหรับกระบวนการกำหนดคนรอบายมัธยมศึกษา ด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.....	188
ข้อเสนอแนะสำหรับการนำนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษา เพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปปฏิบัติ.....	189
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	190
บรรณานุกรม.....	191
ภาคผนวก.....	200
ประวัติผู้เขียน.....	221

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ขั้นตอนการกำหนดนโยบายที่นักวิชาการด้านนโยบาย ได้ให้ความเห็นสอดคล้องกัน.....	53
2. ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติที่นักวิชาการด้านนโยบาย ได้ให้ความเห็นสอดคล้องกัน.....	73
3. ความสัมพันธ์ในวัตถุประสงค์ของนโยบายมัธยมศึกษา.....	106
4. ความสัมพันธ์ในเป้าหมายของนโยบาย.....	109
5. ความสัมพันธ์ในแนวนโยบาย.....	112
6. ความสัมพันธ์ในมาตรการแห่งนโยบาย.....	114
7. แสดงงบประมาณในระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม.....	121
8. ขั้นตอน กิจกรรม และระยะเวลาของการดำเนินงานของ คณะกรรมการระดับมัธยมศึกษาในการจัดทำนโยบาย.....	130
9. ประเภทของเงินที่ใช้จ่ายในงาน/โครงการด้านวิทยาศาสตร์.....	171
10. แผนชั้นเรียนเต็มรูปแบบเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย.....	177
11. บทบาทของการนำนโยบายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาปฏิบัติในหน่วยงานที่รับผิดชอบ.....	181

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1. กรอบของแนวความคิดในการวิจัย.....	8
2. แสดงองค์การระบบเปิด.....	28
3. ภาพจำลองระบบการเมืองของอิสตัน.....	30
4. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า-ระบบการเมือง-ผลผลิต ในทัศนะของตาย.....	34
5. ตัวแบบในการวิเคราะห์กระบวนการนโยบายทางการศึกษา ของชาร์แคนสกี.....	36
6. การจัดทํานโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ...139	
7. สรุป 5 ประเด็นหลักการกำหนดนโยบายในแผนพัฒนาการศึกษา แห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539).....	141
8. การกำหนดนโยบายการศึกษาในระดับชาติ ระดับกระทรวง และระดับกรม.....	144
9. ขั้นตอนการจัดทํานโยบายในแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมระยะที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ของกระทรวงศึกษาธิการ.....	147
10. ขั้นตอนการจัดทํานโยบายในแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมระยะที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ของกรมสามัญศึกษา.....	149
11. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการนํานโยบายไปปฏิบัติ.....	152
12. การจัดองค์การในการประสานงานด้านนโยบายของ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด.....	158
13. ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์.....	162
14. โครงสร้างศูนย์พัฒนาวิชาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี.....	163

สารบัญแผนภูมิ (ต่อ)

แผนภูมิที่	หน้า
15. การนํานโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) มาบปฏิบัติในระดับจังหวัด.....	167
16. การบริการงานในศูนย์พัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.....	176

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY